

Οκτώβριος 2013

Περίληψη

Η ύφεση στην Κυπριακή οικονομία προβλέπεται να επιδεινωθεί το δεύτερο μισό του 2013 και το 2014. Ο ρυθμός μεταβολής του ΑΕΠ (σε σταθερές τιμές) το τρίτο και τέταρτο τρίμηνο του έτους, σε σχέση με το αντίστοιχο του 2012, εκτιμάται στο -7,0% και -8,1%, αντίστοιχα. Για ολόκληρο το 2013 η συρρίκνωση στο ΑΕΠ προβλέπεται στο -6,5%. Περαιτέρω επιδείνωση στην οικονομική δραστηριότητα αναμένεται το 2014, καθώς η πρόβλεψη για το ρυθμό μεταβολής του ΑΕΠ διαμορφώνεται στο -8,0%. Επί του παρόντος, οι κίνδυνοι για βαθύτερη από την προβλεπόμενη ύφεση σχετίζονται με τους ακόλουθους παράγοντες:

- Οι δυσμενείς συνθήκες στο χρηματοπιστωτικό τομέα, (έλλειψη ρευστότητας, πιστωτική συρρίκνωση, σχετικά ψηλά επιτόκια) μπορεί να έχουν μακροπρόθεσμες αρνητικές συνέπειες στις επενδύσεις και την απασχόληση, και να οδηγήσουν σε ψηλότερα από τα αναμενόμενα ποσοστά μη εξυπηρετούμενων δανείων και, κατ' επέκταση, σε μεγαλύτερες κεφαλαιακές ανάγκες για τις τράπεζες.
- Η μεγάλη απώλεια εμπιστοσύνης στο τραπεζικό σύστημα επιβαρύνει το γενικό οικονομικό κλίμα στην Κύπρο δημιουργώντας κινδύνους για την οικονομική δραστηριότητα τα επόμενα τρίμηνα.
- Επιπρόσθετα μέτρα δημοσιονομικής προσαρμογής (π.χ. μείωση κοινωνικών παροχών, επιδομάτων, μισθών, συντάξεων ή/και αύξηση φόρων) σε περίπτωση μη επίτευξης των δημοσιονομικών στόχων τα επόμενα τρίμηνα θα έχουν αρνητικές επιπτώσεις στο διαθέσιμο εισόδημα και τη ζήτηση.
- Υποτονικό εξωτερικό περιβάλλον, ειδικότερα στην ευρωζώνη και Ρωσία, ενδεχομένως να επηρεάσει αρνητικά την εγχώρια δραστηριότητα μέσω συρρίκνωσης των εξαγωγών, κυρίως του τουρισμού.

Ωστόσο, επενδύσεις που σχετίζονται άμεσα ή έμμεσα με την εκμετάλλευση του φυσικού αερίου και τον τομέα του τουρισμού (π.χ. αδειοδότηση καζίνο) δυνατόν να βοηθήσουν αρχικά στην αποκατάσταση της εμπιστοσύνης και στη συνέχεια να βελτιώσουν τις δυνατότητες ανάκαμψης της οικονομίας. Επιπλέον, καλύτερες προοπτικές ανάπτυξης στο Ηνωμένο Βασίλειο αναμένεται να λειτουργήσουν ευεργετικά για τις κυπριακές εξαγωγές και, ιδιαίτερα, τον τουρισμό.

Συνολικά, τα αποτελέσματα της ανάλυσης δείχνουν μεγαλύτερη ύφεση (κοντά στο 14.5%) για την περίοδο 2013-2014, από ό,τι προβλέπεται στο Πρόγραμμα Οικονομικής Προσαρμογής (12.6%). Η μεθοδολογία και τα στοιχεία που χρησιμοποιήθηκαν στο παρόν δελτίο οδηγούν στο συμπέρασμα ότι η ύφεση το 2013 θα είναι μικρότερη από αυτή που προβλέπουν η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο. Επιπλέον, τα δυναμικά μοντέλα και στοιχεία στις προβλέψεις μας συνηγορούν υπέρ μιας μεγαλύτερης μείωσης του πραγματικού ΑΕΠ το 2014 σε σύγκριση με αυτή που προβλέπουν οι δύο οργανισμοί. Αυτό είναι επακόλουθο της διαχρονικής σχέσης μεταξύ του ρυθμού ανάπτυξης του ΑΕΠ και των οικονομικών μεταβλητών που τον επηρεάζουν. Παρά το ότι πολλές διορθωτικές προσαρμογές είναι υπό εξέλιξη, το μεγαλύτερο μέρος των εν λόγω προσαρμογών έχει μετακυλιστεί στο 2014. Συγκεκριμένα, η συνεχιζόμενη χειροτέρευση στην αγορά εργασίας, στις συνθήκες του χρηματοπιστωτικού τομέα και στην εμπιστοσύνη των επιχειρήσεων και νοικοκυριών έχει μακράς διάρκειας αρνητικές επιδράσεις στην ανάπτυξη της οικονομίας. Ως αποτέλεσμα, οι προβλέψεις για το ρυθμό ανάπτυξης του ΑΕΠ είναι σημαντικά αρνητικές ακόμα και για το δεύτερο μισό του 2014.

Μια βαθύτερη ύφεση στην κυπριακή οικονομία από αυτή που προβλέπεται στο Πρόγραμμα Οικονομικής Προσαρμογής, θα έχει επιπλοκές για τους δημοσιονομικούς στόχους, τη βιωσιμότητα του δημόσιου χρέους, τη δυνατότητα αποπληρωμής των δανείων επιχειρήσεων και νοικοκυριών και, πιθανόν, για τις κεφαλαιακές ανάγκες των τραπεζών. Αν η ύφεση συνοδεύεται από μεγαλύτερη από την αναμενόμενη πτώση στις τιμές των ακινήτων τα επόμενα χρόνια, είναι δυνατόν να προκληθούν επιπρόσθετες πιέσεις στο τραπεζικό σύστημα, το οποίο είναι εκτεθειμένο σε δάνεια ανάπτυξης γης και οικιστικά. Ως εκ τούτου, οι διαρθρωτικές αλλαγές (κρατικό μισθολόγιο, κεντρική και τοπική διοίκηση, ιδιωτικοποιήσεις, συντάξεις, (απορ)ρύθμιση των αγορών, παιδεία, υγεία κλπ) είναι τώρα πιο επιτακτικές, ώστε να διασφαλιστεί η μακροχρόνια βιωσιμότητα των δημόσιων οικονομικών και η αποτελεσματικότητα της κεντρικής και τοπικής διακυβέρνησης, να ενισχυθεί ο ανταγωνισμός στις αγορές και η σταθερότητα στο τραπεζικό σύστημα. Η άμεση εισαγωγή μεταρρυθμίσεων αυτή την κρίσιμη στιγμή για την οικονομία θα ενδυναμώσει την αξιοπιστία της χώρας και την εμπιστοσύνη των επενδυτών και τελικά θα βελτιώσει τις προοπτικές ανάκαμψης. Μέτρα λιτότητας που στηρίζονται μόνο στη λογική της λογιστικής εξισορρόπησης των κρατικών λογαριασμών δεν έχουν διάρκεια και ελάχιστα μπορούν να συνεισφέρουν στην προσπάθεια να σταματήσει η οικονομία να βυθίζεται σε μεγαλύτερη ύφεση.